

Скъпи читатели, лятото си отиде тихо, също както пътник, отправил се към края на невероятно пътешествие. Но пътешествията с Вашето списание тепърва предстоят – достатъчно е да разгърнете страниците му!

Приятно шумолящи и още миришещи на печатарско мастило, от тях ще разберете как децата и пенсионерите от Българското сдружение в Бърно отбелязаха заедно настъпващите дълги и горещи летни дни или пък какво се случи на поредната сбирка, реализирана от Епархийската благотворителна организация в Пилзен – Консултативно бюро за чужденци и бежанци и защо 90% от участниците бяха наши сънародници.

Как едно българско семейство решава, че е дошло времето да начертае нови и по-сигурни социални условия за живот, заселвайки се в живописно чешко село – авторът на репортажа, Жорж Чамов, споделя, че вдъхновение за създаването му е било стихотворението на Пейо Пеев „Къде е моята България?“.

„На село“ не е място, не е спомен, а цял един различен свят, пазещ най-безгрижните дни от детството на не един или двама души – отново към Родината и инициативата „Приеми ме на село“ ни води сътрудничката ни Анжела Гюрова.

За аромата на България или за нестандартния проект на група невероятно талантливи наши сънародници ще научите от рубриката ни „Талант и творчество“. Пак там ще прочетете за специалната награда на съотечественичката ни Димана Иванова; за Европейската литературна вечер, организирана от библиотеката на Прага 2, със специалното участие на Лидия Гълъбова, или пък за това как се чувства човек на вълните на поезията.

Размислите на известния наш историк, проф. Андрей Пантев за Деня на българската независимост, по повод 110-ата годишнина от историческото събитие, както и задълбоченото интервю на Николай Балчев с отец Атанас Манолов, предстоятел на панагюрската църква „Свето Въведение Богородично“, ще намерите традиционно в „Гордост и памет“.

За съжаление, лятото ни донесе и тъжни новини – един по един ни напуснаха Ангел Спасов и Мария Мотейлова, едни от най-старите членове на Българския културно-просветен клуб в Прага – почивайте в мир! Съвсем за накрая и съвсем съзнателно оставих госта ни от любимата ми рубрика „Библиотека“ – „Пътеписи за душата на България“ на писателката Ивигела Самуилова едва ли ще Ви оставят равнодушни. Една вълнуваща българска книга, своеобразна разходка сред забравените места, традиции и история на страната ни.

Приятно четене!

Камелия Илиева, главен редактор

Пътувате ли от Подебради до градчето Садска, пътят Ви ще пресекат четирите прекрасни селца: Предни Лхота, Върбова Лхота, Пискова Лхота и Костелни Лхота. Историята говори, че началото на основаването им е било някъде около 1354 г. и че заслугата за това се приписва на тогавашния богат земевладелец Ян Бочек от Подебради.

Сутринното майско слънце лениво се промъкваше между листата на цъфналите липи, които нашироко и далеко, като шпалир, обгръщат Костелни Лхота и старо-бялата черква „Успение Богородично“. Въпреки неделния ден, движението около местния колониал и фризьорския салон беше забележително, и – както си бива на село – доста шумно.

Срещата със Светослав Николов и съпругата му Станка Николова

беше договорена още на 3 март при честването на Националния празник в Българския културно-просветен клуб в Прага. Цялото семейство беше дошло чак от Костелни Лхота, за да присъства на празненството, да чуе българската реч „омайна, сладка“, словото Божие на отец Пламен, да се прекръсти пред иконата, да бъде, макар и за малко, между своите сънародници. Празнично облечено – като на сватба. Смирено! Непознато! Непознато! Нови хора!

Като се разположихме на дървените пейки на селското спортно игрище, с микрофон, ей, така, оставен настрана, дойде първият въпрос:

– В Костелни Лхота сте вече две години. Изпълниха ли се Вашите очаквания?

– Светослав Н.: Благодарение на много обстоятелства и най-вече на увереността, че е дошло времето да начертаем нови и по-сигурни социални условия за живота на семейството, избрахме пътя, който въпреки нестандартните перипетии, ни доведе до Костелни Лхота. Нашите усилия в родните ни градове да пробием обръча на невъзможната и почти недосегаема себerealизация, ни принуди да вземем това радикално решение. Противоречията на днешното време, падащи с голяма сила на нашите глави, ни задължиха сериозно да вземем съдбата си в собствените си ръце. Не зная кой го е казал, че нищетата и бедността правят човека невидим, незабележим, непотребен. Несъществуващ... (Седнала до мъжа си, с поглед, следящ дъщеря им и сина им на детското игрище, жена му Станка със съгласие клатеше глава при всяка негова реплика). (...)Ние не сме тръгнали по чужбина като гурбетчии. Цялото семейство тръгна да търси нови възможности за оцеляване, да намери своя нов дом, спокойствие и щастие. Намерихме го тука, в това прекрасно, малко, но емблематично село Костелни Лхота, наричано „Зелената панделка на Чешката република“.

– Избирането на Костелни Лхота като крайна спирка на Вашия екзодус, не е било случайно решение.

– Светослав Н.: При нас няма случайни неща. Още от началото се знаеше, че ще заминем за Чехия. Повече от година се събираха информации, разпитвах се познати и непознати хора, работили по тези краища, проучвах се официалните пътища за пребиваване в страната, документи, работни места и квартири, училища и детски градини. Всичко необходимо за съществуването на едно четиричленно семейство. Наложих се лично да се прове-

Старо-бялата църква „Успение Богородично“ в Костелни Лхота

Светослав, Борислава, Николай и Станка – винаги заедно

Междучасие

рват условията на място. Костелни Лхота предлагаше най-приемливите възможности за бързо решение на нашия проблем: постоянна работа и жилище. Нашите две деца, Борисла-

ва тази година е първи клас, а Николай влиза в детската градина, много бързо свикнаха с новата обстановка и за изминалото време нямат проблеми с чешкия език.

– **Вашето присъствие на празника на 3 март привлече вниманието на някои от членовете на Клуба. Как разбрахте, че се провежда такава честване?**

– **Станка Н.:** (Отправи поглед към мъжа си с молба да отговори на въпроса). На този ден малко несмело влязохме в Клуба. За първи път взимаме участие в тържество, което е изключително исторически българско. Забележително беше, че всички взаимно се познаваха и ръкуваха. Там, при нас в Костелни Лхота, има българи, с които заедно работим в близкия завод. Виждаме се, поздравяваме се, но не поддържаеме никак си взаимни, силни връзки. Много от тях не говорят и български. Още от началото на нашето, така да кажа, приземяване в селото, което наброява 851 души, приоритетът беше бързото овладяване на чешкия език, опознаване на чешкия манталитет и на местните обичаи. Обаче нуждата да търсим контакт с българи, се оказа неизбежна. Знаехме вече, че съществуват български сдружения, Български дом и Български културно-просветен клуб в Прага. От официалните интернет сайтове научихме за тържеството на 3 март, което ни припомни нашето героично минало. Атмосферата беше за нас силно емоционална, особено когато на такова място и при такъв случай присъства цялото ни семейство.

– **Много семейства, също като Вас, са напуснали България и не след дълго са поемали обратния път. Докъде е стигнало Вашето „приземяване“ в Костелни Лхота?**

– **Светослав Н.:** Ние не можем и няма да се върнем в България. Няма къде да се върнем. Въпреки това положение не затваряме вратите към родната страна. Силната воля да създадем що-годе по-реална перспектива за бъдещето на децата, за бъдещето на цялото семейство, ни обгръща с още по-голяма отговорност. За изминалото кратко време, нашият семеен живот в Костелни Лхота е хармоничен и жизнен. Работата в завода е перспективна. Още от първите дни намерихме приятелство и осигурено място в работния колектив. Станах-

ме, така да кажа, несменяеми. Прилагаме, колкото можем, някои форми от нашето придобито образование. Аз съм инженер по транспорта, завършил Висшето военно-транспортно училище. Жена ми – Селскостопански институт по счетоводство и контрол. Но това наше образование в родната ни страна се подминаваше, колкото се може незабелязано, безинтересно. Единственото наше желание тогава беше да намерим работа. Да не висим пред вратите на Бюрата по труда. Ние сме от малките градове на България. Аз от Стара Загора, жена ми от Чирпан – градове родни, с години замиращи! Минавахме от заеми към заеми. Сменяхме квартири. Задушавихме се от проблемите. Под липите на Костелни Лхота задишахме отново. (Настана пауза. Светослав огледа къде са децата, погледна жена си и се усмихна). Какво повече да кажа. Не, че тука живеем в рай. Животът на семейството ни тече в желаната посока. През свободното време излизаме навън – сред природата. Или опознаваме околните градове и Прага, която е само на няколко десетки километра от тук. Вземаме и дейно участие в празненства и юбилеи в селото. Имахме си и гости от България. Развеждахме ги да видят Карлов мост, катедралата „Св. Вит“ и Стария градски площад. Животът ни се разля в съвсем други измерения. Не тъгуваме за живот в големи градове. Приемаме истината, действителността, като се стремим да я пригостим към нашите скромни желания – да построим наш, собствен дом.

– **И скромните желания понякога са недостижими. Създават фалшива илюзия, която може да пречупи и силната воля. Чувствате ли се подготвени безболезнено да се интегрирате към чешкото общество и чешката култура?**

– **Станка Н.:** Родилните мъки на нашето приобщаване към специфичността на чешкото общество и чешката култура, постепенно отминаха. Бъдещето ще покаже докъде сме стигнали с това приобщаване. Волята ни за по-добър и сносен живот ни кара да намерим най-ефективната

формула, за да съчетаем българските с чешките национални приоритети. Двете ни деца, които живеят и израстват в една за тях неестествена среда, скоро влизат в чешко училище. Приемането на чешкия език, на чешкото възпитание и ориентацията им в тази посока, би трябвало да бъде паралелно с българското. Освен в Прага, нашироко и далеко няма българско училище. Може да звучи малко патетично, но българщината е безсмъртна. Интеграцията на семейството ни към околната среда, която вече сме приели за своя, се дължи именно на нашата воля, на нашата решителност, която тежко може да бъде пречупена. Имаме чувството, че това красиво, мирно и тихо кътче, където пролетно време липите благоухаят, е станало вече наш истински дом.

– **В българската история, в творчеството на българските поети и писатели, и в творбите на изобразителното изкуство темата носталгия по родната страна, по родния край винаги е била актуална. Каква е Вашата нагласа на тази тема?**

– **Светослав Н.:** Нашите вътрешни чувства, желания и тъжби имат съвсем друга нагласа, отколкото тези на нашите творци от миналите векове. Напуснали сме родната страна по причини важни и маловажни. Семейството ни сега твори своята история. За тази носталгия, за която става въпрос, с жена ми ще бъдем вече старци-пенсионери, децата ни ще имат свои деца а и липите на Костелни Лхота може да ги няма. Хванели ни носталгията, качваме се на самолет и за някакви си 80-90 минути сме в полите на Витоша или където и да е. Българинът никога не затваря вратата към Отечеството си! Носталгията за нас е само метафора на живота. (Децата бяха приседнали при нас, и подсказваха, че е време за обяд. Това беше сигнал за прекратяване на нашия разговор, който, може би, щеше да продължи до късните следобедни часове).

*Костелни Лхота,
13 май 2018 г.*

